

جهان‌شهر

نمایی از برج

دوشنبه ۳۰ بهمن ۱۴۰۲

شماره ۴۰۸۴

وبسایت

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

آمریکا با تشدید فعالیت‌ها برای تاسیس «اقلیم سنی» در عراق به دنبال چیست؟

اقلیمی برای دفن فلسطین

سیدمهدی طالبی

خبرنگارگروه جهان‌شهر

تشکیل «اقلیم سنی» مجددا به شکل پرشدت در فضای سیاسی و رسانه‌ای عراق مطرح شده‌است. از محمد حلبوسی، رئیس برکنارشده پارلمان تا «حاتم سلیمان» یک رهبر برجسته قبیله‌ای در مظان اتهام فعالیت برای تشکیل این اقلیم قرار دارند؛ هرچند هردو آن را رد کرده‌اند.

بر اساس خبرهای منتشرشده در روزگذشته، فایق زیدان، رئیس شورای عالی قضای عراق در دیدار با محمد النوری، استاندار استان الانبار ایجاد اقلیم‌های دیگر در هر منطقه از عراق را غیرقابل قبول و مردود دانسته‌است. النوری یکی از طرفداران تشکیل اقلیم سنی در عراق است و استان محل مدیریت وی نیز نسبت به دیگر استان‌های سنی‌نشین موقعیت برجسته‌ای در این پروژه دارد. فعالیت‌های سیاسی و کشیده شدن آن به مقامات رسمی نشان می‌دهد پروژه تجزیه عراق به شکلی جدی درحال پیگیری است و نمی‌توان آن را صرفا برای فشار روانی به محور مقاومت دانست.

همزمانی با جنگ طوفان الاقصی

با آغاز جنگ طوفان الاقصی، عراق نیز تحت تاثیر آن قرار گرفته‌است. در اولین تحول گروه‌های مقاومت عراقی حملات به پایگاه‌های آمریکا در عراق و سوریه را آغاز کرده و دست به حملاتی علیه مواضع صهیونیست‌ها در فلسطین اشغالی زدند.

به دنبال این حملات آمریکا نیز واکنش نشان داده و دست به بمباران مواضع نظامی حشدالشعبی و همچنین ترور فرماندهان آن زد. بزرگ‌ترین موج حملات زمانی صورت گرفت که در حمله به مقرمعتق برج-۲۲ در اردن سه نظامی آمریکایی کشته شدند. در سایه تهدیدات آمریکا و هراس دولت محمد شیاع السودانی، نخست‌وزیر عراق، اصلی‌ترین گروه حمله‌کننده به مواضع آمریکا در بیانه‌ای رسمی از پایان حملات خود به این مواضع خبر داد. با این وجود دو تن از برجسته‌ترین فرماندهان این گروه در حمله پهبادی ترور شدند. دولت عراق همزمان با فشار به گروه‌های مقاومت ادعای کند رایزنی‌هایی را برای اتمام ماموریت نیروهای آمریکایی آغاز کرده‌است اما آنچه شواهد و حتی اظهارنظرها حکایت از آن دارد، تلاش برای حفظ نیروهای آمریکایی با هزینه‌هایی ممکن از جمله تغییر نام ماموریت است.

این روند از تحولات باعث می‌شود همه مسائل در سایه طوفان الاقصی دیده شوند، هرچند برخی از آنها بی‌ارتباط هستند. باین‌حال مطرح شدن مجدد اقلیم سنی در عراق را به سختی می‌توان بدون ارتباط با جنگ غزه دانست.

اهداف

آمریکا در جریان جنگ غزه نیازهایی دارد که برای تامین آنها کوشش بسیار کرده‌اما در تحقق کامل اهداف خود ناموفق مانده‌است. از این رو درحال ابزارسازی و یا استفاده از ابزارها و پرونده‌های پیشین است. در این بخش اهداف مدنظر آمریکا از مطرح کردن اقلیم سنی در عراق بررسی شده‌اند.

تهدید دولت عراق

دولت عراق به دلیل تسلط مالی آمریکا عملاتحت اراده واشنگتن قرار دارد. آمریکا قصد دارد دوزنمای مشابهی از خروج سال ۲۰۱۱ را به دولتمردان عراقی نشان دهد. آمریکا در سال ۲۰۱۱ از عراق اخراج شد اما با توطئه داعش و به بهانه برقراری ثبات به این کشور بازگشت. دولت آمریکا می‌کوشد به دولت عراق یادآور شود در صورت اخراج و یا تضعیف حضورش در عراق بار دیگر توطئه‌ای به راه می‌اندازد که می‌تواند هزینه‌هایی بسیار بالایی داشته باشد. در توطئه داعش حجم تخریب‌ها دست‌کم ۵۰۰ میلیارد دلار برآورد شدند.

واشنگتن به بغداد می‌گوید با بروز توطئه و بحران مجبور خواهد شد درخواست کمک کرده و این‌گونه نیروهای آمریکایی به عراق باز خواهند گشت و زبانی متوجه آنها نخواهد شد اما عراق با زبانی قابل توجه مانند تشکیل یک اقلیم و خطر برجسته‌تر شده جدایی‌طلبی مواجه می‌شود.

منزوی سازی سیاسی مقاومت

گروه‌های مقاومت پس از مبارزه با نیروهای آمریکایی برای به اتمام رساندن اشغالگری و همچنین مبارزه با تکفیری‌ها، در عراق اعتبار یافته‌اند. اگر اقدامات این گروه‌ها منجر به تشدید بی‌ثباتی شود و گروه‌های مقاومت عامل برانگیختن دشمن و باعث ضربه آن شوند، مورد خشم گروه‌های سیاسی قرار گرفته و منزوی می‌شوند.

آمریکا قصد دارد به رهبران سیاسی شیعه این‌گونه القا کند که فعالیت‌های مقاومت باعث ضربه به تمامیت ارضی عراق و جایگاه شیعیان خواهد شد.

اثبات قدرت ژئوپلیتیکی

طوفان الاقصی ضربه به رژیم صهیونیستی به عنوان بزرگ‌ترین دارایی فیزیکی آمریکا در منطقه بود. آمریکایی‌ها ادعا می‌کنند اگر در همه کشورهای منطقه اوضاع و احوال انقلابی به طور خاص تر انقلاب اسلامی وجود دارد، رژیم صهیونیستی یک استثناست و به همین دلیل یک موهبت برای نفوذ آمریکا به حساب می‌آید.

در برابر این ضربه، غرب باید ضربه‌ای در همان حوزه ژئوپلیتیکی وارد سازد. به زعم آنها، تشکیل اقلیم سنی و یا ایجاد تحرك در غرب عراق یک گزینه

مناسب برای رقابت‌های ژئوپلیتیکی است.

بازگرداندن درگیری‌ها به ریل شیعه-سنی

حمایت گروه‌ها در لبنان و عراق و همچنین دولت یمن از فلسطینی‌های ساکن غزه باعث شده درگیری‌های شیعه-سنی کم‌رنگ‌تر شوند. آمریکا در هر طرحی قصد دارد در برابر این روند ایستادگی کرده و آن را به ریل قبلی بازگرداند. این هدف بیشتر در افکار عمومی پیگیری می‌شود.

تهدید به تقویت داعش

با شروع طوفان الاقصی داعش به عنوان یک گروه متصل به سرویس‌های جاسوسی غرب در سوریه، عراق و ایران فعال‌تر شده‌است. تلاش برای افزایش تحركات در الانبار با همان اشخاصی که در نخستین خیزش داعش فعالیت داشتند، آدرس‌ها و مصادیقی پررنگ از گزینه فعال‌سازی داعش دارد. غرب درحال پررنگ‌تر کردن تهدیدات خود به مثابه یک پیام معتبر برای محور مقاومت است.

امیدوارسازی متحدان

متحدان آمریکا به طور فزاینده‌ای از اراده و توان این کشور برای دخالت در منطقه ناامید شده‌اند. به زعم واشنگتن حرکت در مسیر ایجاد اقلیم سنی می‌تواند به امیدواری متحدان منطقه‌ای آمریکا در جهان اسلام که از اهل سنت هستند انجامیده و به آنها برای مبارزه با محور مقاومت انگیزه دهد.

سنی‌زدایی از محور مقاومت

در عراق و سوریه اهل سنت به دلیل مواجهه با توطئه‌ها و درک صحیح از وقایع به گروه‌های مقاومتی شیعه ملحق شده‌اند. امروزه مشهور است که ۲۰ درصد از نیروهای حشدالشعبی را اهل سنت تشکیل می‌دهند. این موضوع در خصوص فلسطین نیز وجود دارد.

محور مقاومت زمانی در ادبیات رسانه‌ای مورد استفاده قرار گرفت که جنگ در سوریه جریان داشت و به همین دلیل، گروه‌های فلسطینی مانند حماس در مخالفت با نظام سوریه با محور مقاومت فاصله‌گذاری داشتند. پیوستن اهل سنت عراق و سوریه در اواخر دهه گذشته میلادی به مقاومت و برداشت از حضور گروه‌های مقاومت فلسطینی در محور مقاومت و آشکار شدن نتایج آن در جنگ طوفان الاقصی باعث شده آمریکا به سنی‌زدایی از محور مقاومت برآید.

درحالی‌که در مورد ۴۰ که «بازگرداندن درگیری‌ها به ریل شیعه-سنی» نام داشت هدف اثرگذاری بر افکار عمومی بود. در هدف «سنی‌زدایی از محور مقاومت» تلاش‌ها بر اثرگذاری خاص‌است اما مبارزان سنی از صف یاران شیعه خود خارج شوند. به عبارت دیگر سنی‌زدایی از محور مقاومت هدف کارکردی دارد و به دنبال اختلال فوری در میدان است.

کنترل قدرت‌های غرب آسیا

به زعم آمریکا در صورت تشکیل اقلیم سنی در عراق، باقی‌مانده این کشور که محل سکونت شیعیان است به یک کشور شیعی تبدیل شده و می‌تواند علیه هویت شیعی ایران عمل کند. با تجزیه عراق، شیعیان محور مقاومت با مطرح شدن به عنوان عامل جدایی، در اقلیم شیعه تاسیس شده نیز به کناری رانده خواهند شد. همچنین این دولت شیعه می‌تواند با تهدید مناطق شرقی عربستان در کنار اقلیم سنی یک ابزار برای کنترل عربستان سعودی باشد.

یک محصول فرعی تشکیل اقلیم سنی و سپس تشکیل یک کشور در دل آن، نهایی شدن استقلال کردستان عراق است که می‌تواند ابزاری برای کنترل ایران و ترکیه باشد.

تشکیل کشور فلسطینی در الانبار

یک طرح قدیمی در خصوص الانبار تبدیل آن به منطقه‌ای برای سکونت فلسطینی‌ها و تشکیل کشور فلسطینی در آن است. با وقوع این اتفاق کشور فلسطینی تشکیل شده در بخشی از عراق باعث می‌شود درگیری‌های اسلامی و عربی با صهیونیست‌ها به سمت درگیری‌های اسلامی-اسلامی و عربی-عربی کشیده شده‌شود، زیرا در این صورت فلسطینی‌ها به قومی اشغالگر همانند صهیونیست‌ها تبدیل می‌شوند.

از نگاه طراحان غربی با تشکیل کشور فلسطینی در الانبار ابزار فلسطین از دست محور مقاومت خارج شده و در اختیار آمریکا و متحدانش قرار می‌گیرد.
با این‌حال بزرگ‌ترین ضربه، از بین بردن آرمان فلسطین و تبدیل فلسطینی‌ها به قومی آواره و اشغالگر است که می‌تواند در هدفی بزرگ، عمق ادبیات مقاومت را از بین ببرد.

شواهد و بازیگری میدانی و سیاسی آمریکا

حملات آمریکا علیه مقاومت عراق به استان الانبار و نواحی مجاور آن در استان‌های مرکزی متمرکز است. این الگو از حملات با گذشته تفاوتی ندارد اما در نتیجه مورد توقع با گذشته اختلاف دارد. به‌نظر می‌رسد هدف کنونی حملات آمریکا نه تضعیف بلکه زمینه‌سازی برای سرکوب نقطه حضور و نقاط پشتیبانی است. آمریکا از هوا این نقاط را می‌کوبد و از زمین نیز داعش فعال است. در فضای سیاسی نیز هدف آمریکا ایجاد اختلاف و شکستن وحدت شیعیان در عراق است تا به کلیت شیعه ضربه وارد سازد. با این حال چنین هدفی مانند گذشته معطوف به ساختار سیاسی عراق، انتخاب نخست‌وزیر یا صرفا ناام گذاشتن طرح‌های قانونی و نظامی اخراج آمریکا نیست، بلکه می‌تواند معطوف به ایجاد روزنه برای تشکیل اقلیم سنی باشد.

دشواری‌های تاسیس اقلیم سنی

تشکیل اقلیم سنی و جدایی‌طلبی اهل سنت در عراق به آسانی نیست؛ هر چند نباید آن را ساده‌گرفت اما در برابر شدت فشارهای دشمن باید فهم دقیقی از صحنه به دست آورد تا مانع از ناامیدی شود.

نزدیکی الانبار به مراکز شیعی

۱) میان کردهایی که دارای اقلیم خود هستند و شیعیان، اهل سنت واقع شده‌اند اما در صورت تشکیل اقلیم سنی که گامی در راستای تجزیه عراق است، این اقلیم در فاصله اندکی از مراکز جمعیتی شیعیان قرار خواهد داشت. این موضوع با توجه به جمعیت بالاتر و قدرت نظامی بیشتر مانع از شکل‌گیری نظام امنیتی در این اقلیم می‌شود.

عدم تطبیق وزن جمعیتی و سیاسی اهل سنت

۲) تعداد زیادی از اهل سنت در مناطق مشترک با شیعیان مانند بغداد به‌گونه‌ای که تعداد و وزن اهل سنت حاضر در این منطقه می‌تواند بیشتر از اهل سنت در جایی مانند الانبار و موصل باشد.

دعوی خامن‌ای بر سر رهبری

۳) اختلافات میان جناح‌های مختلف اهل سنت در شرایط کنونی به اندازه کافی زیاد است و هرگونه ارتقای منافع می‌تواند این وضعیت را به انفجار برساند.

میوه جدایی در دستان تکفیری‌ها

۴) اگر گروهی قصد داشته باشد ساز جدایی کوک کند، در فضای تضعیف قدرت مرکزی، گروه‌های بنیادگرای سنی مانند القاعده یا داعش گوی سبقت را از تضعیف‌کنندگان ربوده و خود در راس قرار می‌گیرند. این پدیده به نوعی در سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ رخ داد. این پدیده می‌تواند طبقه سیاسی و نخبگان اهل سنت را تحت تاثیر قرار دهد که در دوران ظهور داعش مجبور شدند از محل زندگی خود فرار کنند.

خط قرمز دولت مرکزی

۵) دولت مرکزی با بازگرداندن کرکوک در سال ۲۰۱۷ که در تصرف نیروهای پیشمرگه بود، نشان داد برای حفظ یکپارچگی عراق حاضر است دست به تحركات بزرگی بزند و نباید اراده آن را دست‌کم گرفت.

خاطره منفی از گذشته

۶) تلاش‌های پیشین گروه‌های سنی تاکنون در چندمقطع شکست خورده‌است. آنها پس از اشغال عراق و سقوط رژیم صدام، دست به شورش زدند اما تا‌کام ماندند. دوره دوم شورش آنها اعتراضات سال ۲۰۱۳ بود که داعش

در فضای آن موفق به اشغال بخش‌هایی از عراق شده که آن نیز سرکوب شد. سرکوب‌های چندین‌باره جنبش‌های سنی باعث شده این گروه به شدت تضعیف شده و حتی زیرساخت‌ها و منازل در مناطق سنی‌نشین تخریب شوند. از این رو به دلیل احتمال بالای شکست، بسیاری نسبت به حضور پرشدت در تحركات جدایی‌طلبانه تردید دارند. این پدیده بیشتر گروه‌ها و اقشار پرشور در میان اهل سنت را تحت تاثیر قرار داد و آنها را برای فعالیت بی‌رق می‌سازد.

تفاوت اقلیم کردستان با اقلیم سنی

۷) اماکن مقدس شیعیان در شهر سامرآرد داخل مناطق سنی‌نشین واقع شده‌اند. از سوی دیگر تشکیل این اقلیم به دلیل تسلط بر منابع نفت کرکوک و گاز الانبار و همچنین قرار گیری اهل سنت در بالادست رودهای فرات و دجله با واکنش جدی شیعیان مواجه می‌شود.

تخلیه جمعیتی

۸) با تشکیل اقلیم سنی که می‌تواند به بروز درگیری‌هایی بینجامد، احتمال دارد اهل سنت از برخی استان‌ها مانند دیاله خارج شده و موقعیت پیشین خود را از دست دهند. این موضوع در خصوص استان بغداد نسبت به دیگر مناطق از اهمیت بالاتری برخوردار است زیرا باعث از دست رفتن موقعیت اهل سنت در پایتخت می‌شود که به‌لحاظ اثرگذاری در تحولات سابقه تاریخی طولانی مدتی دارد.

خطر بزرگ برای دولت‌های اهل سنت

با آزادسازی جنوب لبنان توسط گروه‌های مقاومت شیعی و سپس تحمیل شکست به رژیم در جریان جنگ ۳۳ روزه سال ۲۰۰۶، جایگاه شیعیان در جهان اسلام به دلیل دفاع از کبان اسلام تقویت شده و اهل سنت تحت تاثیر آن قرار گرفت. پس از بروز توطئه در سوریه، غرب و متحدانش موفق شدند با دمیدن بر فتنه شیعه-سنی بار دیگر وضعیت را برگردانند اما خسونت غیرقابل وصف جریانات تکفیری تاثیر نهایی این روند را ناکام گذاشت. با بروز جنگ طوفان الاقصی، بار دیگر موضوع حمایت شیعیان از کبان جهان اسلام بار دیگر مورد توجه اهل سنت قرار گرفته‌است. اگر رهبران و کشورهای منطقه‌ای دخیل در پروژه شکست بخورند، با توجه به درکی که جامعه اهل سنت درباره حیات آنها پیدا خواهد کرد، آنها باید منتظر تبعات جدی‌تری باشند. اگر اهل سنت بتواند تفاوت نیت طراحان را بخوانند، موج ایجاد شده به سمت آنها بازخواهد گشت.

راهکارهای مقاومت

محور مقاومت برای برخورد با طرح‌های دشمن باید نگاهی همه جانبه به قضایا داشته و از مدیریت و راهبری تکه‌ای خودداری کند. از این رو در فضایی کلان این پیشنهادها قابل طرح هستند:

۱) عقب‌نشینی گروه‌های مقاومت از اقدامات خود نه تنها به بهبود اوضاع نمی‌انجامد، بلکه باعث جری‌تر شدن دشمن می‌شود. باید اقدامات پیشین با هوشمندی و انعطاف که شامل دقت در هدف‌گیری است همراه شده و در سوی دیگر به لحاظ گستره جغرافیایی وسع‌تر شود.

این انعطاف می‌تواند حتی شامل اعلان قبلی، پیش از اقدام شود.

۲) گروه‌های مقاومت در غزه باید در قالب بیانه‌های جداگانه و یکپارچه و رایزنی به‌طور مستقیم در نقاط طرح‌ریزی آمریکا مانند الانبار بر لزوم یکپارچگی اقدامات جهان اسلام برای مهار صهیونیست‌ها فعال شوند. گروه‌های مقاومت فلسطینی با توجه به آنکه جزئی از اهل سنت به شمار می‌روند می‌توانند به بهانه لزوم هماهنگی جهان اسلام در قضیه فلسطین دست به تحركات موثری بزنند.

۳) باید در الانبار به تحت بمباران مسائل فرقه‌ای است، اخبار آنچه در غزه می‌گذرد بیشتر پوشش داده شده و همچنین همگرایی گروه‌های اسلامی در قضیه جنگ کنونی تبلیغ شود.

۴) الانبار به دلیل جمعیت کم، مشارکت در تحركات داعش و اختلافات گسترده قبیایی و سیاسی در بغداد با کاهش سهم و اثرگذاری رویه‌رو شده‌است. درحالی‌است که در کنار عوامل محدودکننده توان الانبار، این استان دارای سابقه تاریخی، وسعت و اهمیت مرزی است. این عوامل باید باعث شوند سهم الانبار در ساختار سیاسی عراق افزایش یابد. با این‌حال وصول برخی و نه همه امتیازات باید به پایان و مخالفت سیاستمداران و قبیایل با حضور آمریکا منوط شود. این روند باید درخصوص دیگر استان‌های اهل سنت نیز پیگیری شود.

۵) همان‌گونه که برخی همانند رهبران حزب دموکرات کردستان موجودیت خود را به حضور آمریکا گره زده و آن را توجیه می‌کنند، گروه‌های شیعه نیز باید موجودیت خود را به عدم حضور آمریکا گره بزنند.

توجه مقاومت برای ضربه به پایگاه‌های آمریکایی حضور آنها در دو نقطه در پایگاه‌های عین‌الاسد و الحریراست که نوعی اشغالگری به حساب می‌آید اما رهبران اقلیم کردستان در احتجاج با دلایل شیعیان مرادری را مطرح می‌کنند که از اهمیت بالایی برخوردار هستند. اخیرا مسعود بارزانی اعلام کرده موجودیت کردستان مدیون آمریکاست و رهبران فعلی عراق نیز به این دلیل بر سر کارند که آمریکا نظام قبلی را ساقط کرده‌است. گروه‌های مقاومت باید بتوانند هم‌عرض با میدان، در افکار عمومی نیز با دلایل پایه‌ای‌تری وارد مبارزه با آمریکا شوند.

آتش گرفتن کشتی نیروی دریایی رژیم اسرائیل

رسانه‌های رژیم اسرائیل از آتش گرفتن کشتی نیروی دریایی این رژیم در مقابل ساحل نهاریا خبر دادند. به گزارش تنسیم، رسانه‌های رژیم اسرائیل دیروز (یکشنبه) با انتشار تصویری از آتش گرفتن کشتی نیروی دریایی رژیم اسرائیل به نام دفور در مقابل ساحل نهاریا خبر دادند. منطقه نهاریا در منطقه‌ای واقع در بالاتر از بندر حیفا و شمال فلسطین اشغالی قرار دارد. تا این لحظه علت آتش‌سوزی اعلام نشده‌است. ارتش رژیم اسرائیل در این باره تا این لحظه واکنشی نداده‌است. با این حال کارشناس نظامی سازمان رادیو و تلویزیون رژیم اسرائیل مدعی شد که حادثه‌ای رخ نداده و این دود، ناشی از آتش‌سوزی کنترل شده با هدف آمادگی نیروهای صهیونیست در برابر حوادث احتمالی در آینده است. این اتفاق درحالی‌رخ داده که مقاومت لبنان از تشدید حملات به مواضع صهیونیست‌ها خبر داده‌است.